

بایسیولین و بیلسی کورنکی اول - قستا فیک

دُو فِيْرُوْي: ”قَايْسَارْ قُوشى وُشاقْ“ زهگىر كوكى باعندىرىدى

کهین، ونیڭ نزگى سىسترى مەن رؤھىن
ھىكە ئۇسۇرۇ جانە ونى جالعاشتىرۇ
ئۇشىن، فاڭچىڭ اۋدانى دۇ فىڭرۇي ھىـ
كەرتىكش سارايىن سالادى ئارى ملگەرنـ
دى - كەينىدى اۋدان قالاشىعندىاعى نەـ
گىزگى كوشەگە فىڭرۇي جولى دەپ،
اۋدان قالاشىعندىاعى دەك لۇكەن الائـ
 فىڭرۇي الائى دەپ، اۋدان قالاشىعنىڭ
دۇ گۈوانىنى فىڭرۇي ئىس باسقارماسى دەپ
ات قويادى ئارى قاھارمانلىق تۈغان جەرى
جاۋۋا قىستاينىڭ اتنىن فىڭرۇي قىستااعى
دەپ، قىستاق ورتا مەكتەبىنىڭ اتنىن
فىڭرۇي ورتا مەكتەبى دەپ وزگەرتىدىـ
60 نەشە جىلدان بەرى دۇ فىڭرۇيـ
دىڭ قاھارماندىق نزگى سىستەرى اۋىزدان -
اوىزغا تارالادى. فاڭچىڭ اۋداندىق حالـ
تىق قارۋىلى ئېولىمىنىڭ جياۋداۋىۋانى
ما چىڭىسى ۇدایى 30 جىل دۇ فىڭرۇيدىڭ
قاھارماندىق نزگى سىستەردىن اشىپ، 70
نەشە جەللەس حابار جازادى. دۇ فىـ
رۇيدىڭ تۈغان اعااسى دۇ فىڭجىيا كاريا
اسكەرىي بولىمەر مەن مەكتەپتەرگە شـ
كەريلەي بارىپ، مەمەلەكەت قورغانىسى
تاربىيەسىن جۇرگىزىپ، 100 مىڭنان استام
تىىڭدارمانغا 200 نەشە رەت بایانداما
جاسادى. دۇ فىڭرۇي ھىكەرتىكش
سارايىنا قويىلغان ”دۇ فىڭرۇي سووعس
وُشاعى“نىڭ 30 نەشە جىلدان بەرى
”كەزدەسکەن قوناعى“ 3 مىللىيون
ادام - رەتتەن استى.

بۇل كۇندەرى فاڭچىڭ اۋدانى
”وشقىشلار وشاعى“ دەگەن اتپەن اىيـ
لى. فاڭچىڭ اۋداندىق حالقىق قارۋىلى
ئېولىمىنىڭ تانسىتىرۇنى قاراعاندا،
دۇ فىڭرۇي قۇربانلىق پىقالىمەن فاڭچىڭ
اۋدانىدا ۋىزدىكسىز 20 نەشە جىل بوبىـ
”اسكەرگە بارۋە ورلەۋى“ جارىققا شەعپـ
اسكەرىي مەكتەپتەرگە 1000 عا جۇبىق
وقۇشى جىبىرگەن، ونیڭ شىنىدە 142
وُشقىش بار.

رەت قاتتى اۋرۇغان كەزدە ول تۈزىمددـ
لىكپەن ئىسىن تىسىنە باسپ شىدaiدىـ
كەيدە ئىپتى شىدمايى كەتكەندە، ھەدەۋـ
قىزەتكەرلەرنە پانەفون قويعىزىپ،
ئىڭرسىغان داؤسىنى ئان اوھنىمەن باساـ
دى. شىپاخانا بار امالدى سالىپ قۇتقارسا دا
كە سوڭىندا شىاڭ شىۋىلىدىڭ جانىنلىپ
قالا المايدى. ئورت اپاتى بولىپ 33
كۇننەن كەين، شىاڭ شىۋىلى قايتىـ
بولاـدى.

شىاڭ شىۋىلى داڭپەن قۇربان بولـ
نمەن، ونیڭ ادامدارغا جاساعان نقپالى
كۇننەن - كۇنگە كەڭەۋىدە. كۈپەنگەن
زاۋود، مەكتەپ شىاڭ شىۋىلىغا ازا ئىـ
دىرۇ جىنالىسىن، ونیڭ نزگى سىستەرنەن
بایانداما جاساۋ جىنالىسىن وتكىزەدىـ
جۇڭگو كومەۋىنىستىك پارتىياسى گۋاڭجۇـ
قالالق كومەتەتى وڭىت ئېولىمىـ
كومەۋىنىستىك جاستار وداعى گۋاڭدۇڭ
ولكەلىك كومەتەتى سىاقتى ورىنـدار
گۋاڭجۇـ قالاسىندااعى كومپارتىا مۇشـلەـ
رەن، كومەۋىنىستىك جاستار وداعى مۇـشـهـ
لەرىن شىاڭ شىۋىلىدىك وسکەلەڭ ئۇمـرالـ
نان ئۇيرەنۋەنگە وۇندەيدىـ. لىن بوجۇـيـ
دۇڭ بى - ۋ، گو مورو قاتارلى جولـداـسـ
تار شىاڭ شىۋىلىدى ھىكەلىپ ارـنـاـۋـ
ئوسۇز جازادىـ

رهت قاتتى اوئررعان كىزده ول توزىمدد-
لەكپەن ئىسىن قىسىنە باسپ شىدایدى.
كەيدە ئىپتى شىداما ي كەتكەندە، ھەمدە ئۇ
قىزمەتكەر لەرىنە پاتەفون قويىزىپ،
ئىڭرىسعان داۋىسىن ئان اوھەنىمەن باسا-
دى. شىپاھانا بار اماڭلى سالىپ قۇتقارسا دا
لەڭ سوگىندا شىاڭ شىۋىلىدىڭ جانىنلىپ
قالا المايىدى. ئورت اپاتى بولىپ 33
كۇننەن كەيىن، شىاڭ شىۋىلى قايتىس
بولادى.

شىاڭ شىۋىلى داڭقېن قۇربان بولعا-
نمەن، وىڭى ادامدارعا جاساعان نېپالى
كۇننەن - كۇنگە كەڭيۈدە. كويتەگەن
زاۋود، مەكتەپ شىاڭ شىۋىلىغا ازا عېلى-
دىرۇ ئىجىنالىسىن، ونىڭى نىزگى سىتەرىنەن
بايانداما جاساۋ ئىجىنالىسىن وتىكىزەدى.
جوڭگو كومەۋىنىستىك پارتىياسى گۆڭچۈۋ
قالالق كومىتەتى ۋەگىت ئۈبۈلمى،
كومەۋىنىستىك جاستار دادى گۆڭدۈڭ
ولكەلىك كومىتەتى سياقتى ورىنداار
گۆڭچۈۋ قالاسىندادى كومپارтиيا مۇشەلە-
رەن، كومەۋىنىستىك جاستار دادى مۇشە-
لەردىن شىاڭ شىۋىلىدىڭ وسکەلەڭ ئۇمۇرالى-
نان ۋېرىنگە وىندەيدى. لىن بوجۇمى،
دۇڭ بى - ۋ، گو مورو قاتارلى جولداس-
تار شىاڭ شىۋىلىدى ھىكەلىپ ارنالا-
ئوسۇز جازادى.

ناتریعا قارای اعون بوجهیدی
عورت سوندا دا لهزده جانبې، مهندی
ناتریدان اق عتون کوته رله باستایدی
شیالک شیولی جهړګه جاتا قالی
عوز دهه سمند سُوراپل ټورتی تو
دی.

عورتني هڅ سوګندنا دا وزتی ۵
سالا کله گدن جومشیلار سوندره ده
عبراق شیالک شیولیدلک به لژوارینان ت
مهنگی جاعی اوږد داره جده کوییپ جاو
لانادی، هکی ایاعی سره سپ جازیلما
قالادي، ئیپتی ترزا هستنک سُویه گی کور
نیپ تواردی.
شیحالاندا هس - عتون سیز ۳ کویی
3 عتون جانقان سوک، شیالک شیولی اق
رینداپ هسن جيادي. ول کوزدن اشا م
لسنهن: ”مهنال ناتری جاربلس جام
دی ما؟ زاود زيانعا ټشرادي ما
لو شیویلک جارالاندی ما؟“، - ده پ س
رايدی.
بالنيتسادا همده لیپ جانقان
شیالک شیولی ادامه لک ويی جه تپه س ج
گهرههن اوړو ازابينا توزه دی. ۴ اړ ره
بوزبلان هتنی که سکه، ته ره کوش
گهنه، قان قوییان، ټکول قوییان که زد
رینده همده ټقریز مهتكه رله رینک و نه
جوزنهه قارا ټعا داتنه ره شدامايدی.

ناتقاندا، شیالک شیولی و نسلک اره لک
تهدیپ تور عانن با یاقاب کو مه کته سه دی.
بریتی شیالک شیولی 3 - مه نزور کاعا
سکهن تور سق ته په - ته ګدی ګننه
دلپ، جهړګه عتوسیپ کویل پارشا
لادی.

20 نهشه کيلو ګرام سپیریت توګه
پ، سه حتا عی جانپ تور عان 10 نهشه
شکه اعپ بارادی. مه شلک مستعینا
نهن سپیریت لهزده لا ټلاپ جانپ،
حتلک عشی ۱۶ پ - سانته و تق و رانادی.
ان دا قورقښتی، کاره سنگه
لانغان 7 شهله ک 60 کيلو ګرام اوږد لقتا.
ی مه قال ناتری سپیریت تو ګلګنه
مردهن 4 مه ترگه جه تپه یتنن ارالقتا
ر عان هدی، مه قال ناتری سو ډا تیسه
مه سه جو عاري ته مپدرا تور اعا جول لقسا،
اربلس جاسايدی. وندنا تؤناس زاود
راندالاپ قانا قاله ماستان، ما ځایداغی 9
اودا او ډا معندا عی سا ټدا جای مالارن،
عندرداری، مه کتې پتی شل روپ شی هدی.
شیالک شیولی هشته ګمنی ویلا ټغا ټول
مه ستهن باس کیمیمهن، کویله ګمهن
بریتی بوګه پ، عورت لک ټلاعیون تو
دی. ورتنه و نسلک باس کیمی، کویله ګی
یپ که ته دی، شیالک شیولی ویلان باس.
ن قوس قولمهن سپیریت لک مه قال

شينحووا اگهنتىكىنىڭ 7 - ايدىڭ 28 -
كۇنى گۋاڭجۇو دان بەرگەن حابارى
(ئىلىشى لي شىيۇڭىلەك). "اشق - جارقىن
شىالش شىيولى، بەينەسى وۇسايدى تايىشاند
عا: قاتەرگە باسنى ئباي تىكىپ، ونهگە^ب
بولدى تالايمۇ". بۇ لىن بوجۇي جول-
داستىڭ مەمەلەتكەتىڭ مال - مۇلۇكىن امان
الىپ قالىپ، حالتىڭ ئومرىنىڭ حاۋىپ-
سىزدىكىن قورعاۋچۇلىنىدا داڭقىپەن
قۇربان بولغان اىھەل كومپارتىيا مۇشە-
سى شىالش شىيولىدى ھىكە العاندىاعى
ارنالۇ سوزى.

شىالش شىيولى، 1933 - جىلى 5 -
ايدىڭ 13 - كۇنى گۋاڭجۇو قالاسىندىاعى
عېرىر كەدەھى وتباسىندا دۇنیەگە كەلگەن.
جاڭى جۇڭگۇ قۇريلغاننان كەين، شىالش شىيولى
گۋاڭجۇو قالاسى حىجىڭۈچ ئدارى زاۋو-
دىندا جۇمسى سىتەيدى.

شىالش شىيولى، 1958 - جىلى 12 - ايدىڭ 13 - كۇنى
كەشتە شىالش شىيولى مەن تاعى باسقا 2
جاس اىھەل جۇمىشى لۇ شىيەمەك، ساي چۈمەدى
ئدارى زاۋودىنىڭ 4 - قاباتىندىاعى حىمبا
ونەركاسىسى سەھىندا وۇسەمە جۇمسى
سىتەپ، حىمیالىق ئدارى "مەتىل
تىيورادسىل" دى جاساپ جاتقان ھدى.
سۇل كەزەد لۇ شىيەمەك ئېرى تورسەعنىڭ
تازا سالماعى 25 كىلوگرام كەلەقىن
سۇسۇز سىرىپتى مەنزوڭ راكاعا قۇيىپ

جاڭا كارپىاسىن كەسىلەدەي

(باسى 1 - بەقتە)

ھەممىشىلىك اۇماغى جانە باعمىشلىق اۇماغى ئىبر - بىرىنەن اۋاشالانۇن، رەتتى دە تازا!“ .

8 - ايدىڭ 4 - كۇنى يانجىي حۇيىزۇ اۇتونومىيالى اۋداندىق مادەنەيت، دەنە تاربىيە، راديو - تەلەۋىزىيا جانە سايىحات مەكەمەسىنىڭ چىگىشىلىق قالا- شىعى قوراتاؤ قىستاعىندا تۇراتىن ”ۇعسۇ، تىيمىدىلىك جاساۋ، تووعسەرۇ“ قىزمەت اترەتىنىڭ مۇشەسى ياخىچىڭ تىلىشىگە وسى قىستاقلىق وزگەرسىن تانىستىرۇغان كەزدە قاتتى تېبىرىندى. قوراتاؤ قىستاعىننىڭ بەت - بەينەسىنە وراسان زور وزگەرسىلىق جارىققا شەعۇنىنىڭ استارىندا بایىنۇلۇن موغۇۇل اوۇتونومىيالى وېلىسىنىڭ كورىكتى اۋىل - قىستاق قۇرىلىسىن بلگەر بىلەتتەدەگى بەرىك بەكمى مەن پارەندى ارەكەتى جاتىر.

جۈدق جىلداردان بەرى، بایىنۇلۇن وېلىسى كورىكتى اۋىل - قىستاق قۇ- رىلىسىنا ايرەقشا ئامان بەرىپ، اۇتونومىيالى رايوننىڭ ئېرىتىسىن مۇقىيات ئېرىتىسىن، ”10 مىڭ يىنجەنەر يا“ تاجىرىيەسىن مۇقىيات ئېرىتىسىن، ”100 بويىشا، جىجىاڭىنىڭ“ 10 مىڭ يىنجەنەر يا“ تاجىرىيەسىن مۇقىيات ئېرىتىسىن، قىستاق ۇلگى كورسەتىۋ، قىستاقтарدى رەتتەۋ - وڭاۋ“ يىنجەنەر ياسىن شىكەردە - لەيى بىلگەر بىلەتىپ، دەنگىھەيگە، ادام كۇشىنە، قارجى قوشۇغا، قىزمەت و نىمىدىلە - گىنە ئامان بەرۋەدەي ”عىتۇرتى كۇشەيتۇ“ دى ورىندادى.

كورىكتى اۋىل - قىستاق قۇرىلىسىندا جوبا ارقىلى جەتەكتەۋدى كۇ- شەيتىپ، ”علمىي جوبالاۋ، وۇيلەسمىدى ورنالاسترۇ، ئېرى قىستاقتا ئېرى ئۇنم بولۇ، ئېرى قىستاققا ئېرى كورىنىس بولۇ“ دامۇ وي جەلسىن بەلگە - لمپ، اۋدان، اۋىل - قالاشق، قىستاق، وتباسى ”عىتۇرت دارەجە بىرلەسىپ جاڭالق اشۇ“ دان جازباي، ھكولو گىيالق قۇرىلىسى، كاسىپ سالاسىنىڭ دامۇيى، قىستاقтарدىڭ ورنالاسۋى، جەردهن پايدالانۇ، نەگىز دىك قۇرۇبلۇنى، قورشاعان ورتانى قورعاۋ سىاقتى شەشۈشى بۇنىداردى ارقاۋ ھتىپ قىستاق قۇرىلىسى جوباسىن وۇيمىداشتىرىپ، جاسادى، كەمەلدەندىرىدى. كەزەكىنە تۇناس وېلىستاپى بارلىق اکىمىشلىك قىستاقтарدىڭ جوباسىن جاساۋدىڭ قامىتم مولشىرى 100% كە جەتتى.

وتباسى سايىن تازا دارەتحاناندا بولۇ سىاقتى اۋلا شىنندەگى، اۋلا سىر- تىنداعى ”6 ئىستى“ مەقىتى يىگەرپ، اۋىل - قىستاقтарدىڭ اۋلا تۇرمىس اۇما- عى، ھەممىشىلىك اۇماغى، باعمىشلىق اۇماغى سىنди 3 اۇماقتى اۋاشالاۋ“ دى جالپىلاسترىپ، كورىكتى اۋىل - قىستاق قۇرىلىسىن بىرلىنەپ بلگەر بىلە - تىپ، 2020 - جىلغا بارعاندا تۇناس وېلىستاپى شىنایى كەپلا - قىستاقтарدى رەتتەۋ - وڭاۋ“ قىزمەتنىڭ قىستاعىننىڭ نەگىزىن قالاۋ مىنەتن ورنە - دىك ھتىپ، 100 ۇلگى كورسەتىۋ قىستاعىننىڭ نەگىزىن قالاۋ مىنەتن ورنە - دايدى. وسى نەگىز دە، 2022 - جىلغا بارعاندا، 50 دەن استام تائىداۋلى قىستاق قۇرۇپ، ئېرى تۆپ ”جوباسى، ورنالاسۋى كوركەم، قىستاق رەتتى، ورتانى كوركەم، شارۋاشلىق قۇرۇپ، كىرسىتى ارتىتىرۇغان، تۇرمىسى كوركەم، اۋىل سالتى وركەنەيەتتى، كوتىلى كوتەرىڭى“ كورىكتى اۋىل - قىستاق، قە، ادى:

”کمنلک اولاسی تازا - رهتنى بولسا، سونلک و تباصى ماداقتالادى“، - دهدى لوپىنور اوّداندىق پارتكوم ئىمداستىرۇ ۋېرىلىمىنىڭ شىيچىلەك قالاشىعى داشى قىستاعىندا تۈرأتىن ”وۇسۇ، تىيمدىلىك جاساۋ، تووعسىتىرۇ“ قىزىمەت اتھەتى- نىڭ باستىعى، ئېرىنىشى شۇجى لي يانفىلەك. كورىكتى اوّيل - قىستاق قۇرىلىدە- سىندا باينىغۇلىن و بلىسىنىڭ جەر - جەرى اشق باعالاۋ، سالسىتىرۇ سىاقىتى 86.6% تاسىلدەر ارقىلى شارۋالاردىنىڭ بەلسەندىلىگەن جۇملىمەردى. قازىز 132 اكمىشلىك قىستاق اوّيل - قىستاق تۈرەننەدارنىڭ قونىستانۇ ورتاسىن رەتتەۋ - وڭاۋدى قىستاق قاعىيداسىنا ھنگىزدى، كۆپتەگەن شارۋا اوّيل - قىستاق تۈرەننەدارنىڭ قونىستانۇ ورتاسىن رەتتەۋ - وڭاۋ قىزىمەتىنە بەلسەنە ات سالىستى .

قازىز گە دەيىن باينىغۇلىن و بلىسىنىڭ اوّيل - قالاشق، قىستاقتارىندا ئۇرۇلى و تىباسلىق دارەتحانادان 185 مىلە 300 مى سالىنىپ، اوّيل - قىستاق تازا دارەتحاناسىن جاپىياي قامتۇرى نەگىزىنەن جۇزەگە اسىرىدى؛ 258 اكمى- شىلىك قىستاققا قوقر - قوقسىتى جونگە سالۇ مىنەتنى ورىننداپ بولدى؛ 98 اكمىشلىك قىستاق لاس سۋىدى ئىنمىدى تۈرەد ئېرى جاقتى هەتتى؛ 132 اوّيل - قىستاقلىق ورتانى جالپىلىق رەتتەۋ - وڭاۋ نىسانى 250 قىستاقتائى 279 مىلە ادامعا پايدا جەتكىزدى.

باينىغۇلىن و بلىسىنىڭ اوّيل شارۋاشلىقى، اوّيل - قىستاق مەكەمەسىنىڭ قاتىسىتى جاۋاپتىسىنىڭ قانىستىرۇنى نەگىز دەلگەندە، 2020 - جىلىغا بارغاندا، تۇتاس و بلىستاخى اوّيل - قىستاقتاردا تازا دارەتحانانىڭ جالپىلاشتىرىلىق سالسىتەمىسى 55% ئىسپ، 70% جوغرافىي قىستاقتاردىڭ تۈرمىستىق قوقر - قوقسىتى، اوّيل - قىستاق لاس سۋى ئىنمىدى جونگە سالىنادى ھەكەن. بۇ گىنگى قاڭدا، باينىغۇلىن و بلىسىنىڭ اوّيل - قىستاقتارىندا رەتتى 55 تازا اسفالت جولىدار قىستاقتاردىڭ اراسىن جالىعپ، و تىباصلارنىڭ الدىدا دەيىن جەتكىزىلىدى، جول شرافتارى قىستاقلىق ئاربىر ئۇنىنى نۇرعا بولە- دى، ورتا تازالىعى كورۇنىكتى جاقساردى، تۈرەننەداردىڭ قونىستانۇ ورتاسى ئىنمىدى تۈرەد جاقساردى، بىرگە قۇرۇ، بىرگە يىگىلىكتەنۇ بارىسىندا 14 وۇلت بۇ قاراسىنىڭ تابىس سەزىمى، باقتى سەزىمى، حاۋاپىسىزدىك سەزىمى فۇزدىكىسىز كۇشەيدى.